

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ АНАТОЛІЯ НАЗАРЕНКА**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри психології та інклюзивної освіти, методик природничо-математичних дисциплін і технологій від 26 червня 2026 року №4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
(протокол засідання вченої ради
ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2)

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної
середньої освіти, які викладають інтегрований курс «Здоров'я, безпека,
добробут»**

**“ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА, ДОБРОБУТ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ: ВІД
ТЕОРІЇ ДО ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ»”**

Хмельницький - 2026

Розробник: Шечишена Оксана Володимирівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології та інклюзивної освіти, методик природничо-математичних дисциплін і технологій.

Напрямок підвищення кваліфікації: Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі

Розроблено на основі професійного стандарту, типової програми: Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: Наказ МОН від 29.08.2024 №1225); Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти: Наказ МОН від 12.10.2022 № 904 (тема 4.1. Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі)

Рецензенти:

Андрій Гулеватий, кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

Алла Царенко, практичний психолог вищої категорії комунального закладу загальної середньої освіти «Ліцей № 15 імені Олександра Співачука Хмельницької міської ради»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми визначається: сучасними тенденціями розвитку суспільства (глобалізація, демократизація, інформатизація); пріоритетною роллю освіти та необхідністю її випереджального значення для розвитку суспільства; сучасними тенденціями розвитку системи освіти (відкритість, безперервність, трансформація у сфері освітніх послуг); необхідністю запровадження інноваційних підходів для підвищення ефективності навчання; необхідністю розвитку здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього; практичною спрямованістю освіти; процесами модернізації та інтеграції у світовий освітній простір й приведення змісту освіти до міжнародних стандартів.

Відповідно, актуальність програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які викладають інтегрований курс «Здоров'я, безпека, добробут» (ЗБД), зумовлена підвищенням вимог до якості супроводу формування в школярів здоров'язбережувальних компетентностей в умовах трансформаційних змін соціуму та викликів, зумовлені подіями воєнного часу в Україні.

Сучасні тенденції розвитку освіти та реалізація концепції Нової української школи посилюють важливість потреби педагога в постійному професійному розвитку. Реалізація Професійного стандарту вчителя відбувається на тлі глибоких та потужних соціальних, економічних і безпекових трансформацій, спричинених повномасштабною війною в Україні. Освітня система сьогодні перебуває на етапі функціонування в умовах постійних змін: вимушене переміщення педагогів, дітей і батьків, втрати, загроза безпеці, перебої в навчальному процесі, навчання в дистанційному або змішаному форматі, а також зростання рівня невпевненості та тривожності, поява депресивних станів, емоційного виснаження та психотравматизації серед усіх учасників освітнього процесу.

Учні підліткового віку є особливо чутливими до дії стресогенних чинників, що відображається на їхньому особистісному розвитку та навчальній мотивації. Подібне явище значно ускладнює їхні адаптивні можливості та відображається на рівні їх соціалізації.

Тому інтегрований курс ЗБД акумулює комплекс питань, які стосуються безпеки, мотивації дітей щодо ведення здорового способу життя, розвитку життєвих навичок, необхідних для усвідомлення існуючих загроз і ризиків, а відтак, відпрацювання здатностей протистояти небезпечним впливам, які поступають із навколишнього середовища.

Тому програма спрямована на посилення знань педагогічних працівників та відпрацювання професійних здатностей щодо супроводу формування в школярів здоров'язбережувальних компетентностей та покращення ресурсних можливостей в умовах викликів сьогодення, а відтак, напрацювання та розвиток психологічних вмінь щодо комунікативної

взаємодії з підлітками та реагування на їх стани, зумовлені подіями воєнного часу в Україні.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які викладають інтегрований курс «Здоров'я, безпека, добробут».

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС), з них лекції – 7 год; практичні заняття – 19 год., підсумкові заходи (тестування) – 4 год.

Особливості реалізації програми: зміст програми об'єднано у чотири навчальні модулі. Реалізація програми ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи. Тривалість програми – до 1 тижня. Для успішної реалізації практичного компоненту програми слухачам рекомендується приєднуватись до онлайн-занять з персонального комп'ютера або ноутбука.

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації: підвищення професійної компетентності вчителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут» закладів загальної середньої освіти щодо здійснення кваліфікованого супроводу розвитку в школярів здоров'язбережувальних компетентностей з урахуванням актуальних викликів воєнного часу, трансформації системи освіти, вікових і соціокультурних особливостей здобувачів освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- удосконалити професійні компетентності вчителів «ЗБД» відповідно до вимог Професійного стандарту вчителя, Типової програми та Нової української школи;
- розвинути професійні компетентності слухачів: вміння працювати з різними джерелами інформації, формування навичок розбудови здоров'язбережувального середовища уроку «ЗБД», підтримувати взаємодію з учнями на засадах партнерства та активної взаємодії;
- сформувати практичні вміння проєктувати сучасний урок з використанням кейс-методів та кооперативного навчання;
- застосування методів розвитку внутрішньої мотивації ведення здорового способу життя, формування системи цінностей, здійснення зворотного зв'язку;
- розвинути вміння здійснювати психологічний супровід дітей з ООП;
- розвинути вміння створювати безпечне, підтримувальне освітнє середовище;
- удосконалити підходи щодо психолого-педагогічної підтримки дітей, постраждалих від наслідків воєнних дій;
- посилити знання щодо ефективної комунікативної взаємодії з учнями середніх класів з урахуванням їхніх вікових, когнітивних та мотиваційних особливостей;

- посилити знання щодо попередження та профілактики негативних явищ в підліткових середовищах, зокрема, розвитку критичного мислення в школярів, фінансової грамотності, медіаграмотності й цифрової безпеки;
- удосконалити навички використання цифрових освітніх ресурсів, платформ та сервісів для організації ефективного освітнього процесу;
- сформувати готовність до відповідального й етичного використання технологій штучного інтелекту з дотриманням принципів академічної доброчесності;
- розвинути здатність до рефлексії, професійного саморозвитку та навчання впродовж життя.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: предметно-методична (А2), інформаційно-цифрова (А3), психологічна (Б1), емоційно-етична (Б2), компетентність педагогічного партнерства (Б3), інклюзивна (В1), організаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння:

- взаємозв'язку мови, культури, цінностей та ідентичності особистості.
- впливу суспільних трансформацій на мовну поведінку та мовну свідомість;
- необхідності дослідження власної діяльності;
- способів підтримки вчителя на різних етапах професійного розвитку;
- інструментів професійного розвитку;
- існуючих можливостей і ресурсів у сфері професійного розвитку педагогів;
- знання емоційних та поведінкових властивостей травмованої дитини;
- знання інструментів, вправ та технік у роботі з дітьми, спрямованими на досягнення ними стабілізації психоемоційного стану після пережитих стресових ситуацій чи подій;
- інтегральних складових здоров'я, актуальності комплексного підходу в освітній установі до формування свідомого ставлення до свого здоров'я та спрямованості на здоровий спосіб життя сучасних сімей;
- методичних особливостей використання здоров'язбережувальних технологій при роботі з дітьми з ООП;
- класифікації та особливостей використання різних видів електронних (цифрових) освітніх ресурсів для створення навчального контенту;
- шляхів використання цифрових інструментів для оцінювання, зворотного зв'язку та рефлексії навчання;
- ключових понять ШІ;
- шляхів використання ШІ як інструмента педагога;
- можливостей та обмежень штучного інтелекту;

- сучасних інформаційних, цифрових та фінансових ризиків для здобувачів освіти та основних видів інформаційних маніпуляцій та шахрайства в цифровому середовищі;
- принципів медіаграмотності, кібергігієни та фінансової безпеки та сучасних методик формування безпечної поведінки учнів.
- сутності кооперативних технологій як інструменту реалізації педагогіки партнерства в освітньому процесі курсу «ЗБД»;
- методичних засад кооперативного навчання на уроках «ЗБД»;
- алгоритмів та механізмів впровадження інтерактивних методів навчання на уроках «ЗБД»;
- особливостей групової динаміки в підлітковому віці та дотримання вчителем правил безпечного простору на уроках «ЗБД»;
- нормативно-правових засад створення та функціонування безпечного освітнього середовища в закладі освіти;
- основних положень законодавства України щодо охорони дитинства, запобігання та протидії булінгу (цькуванню), дискримінації, насильству, порушенням прав дитини;
- поняття, складників та ознак безпечного освітнього середовища;
- вимог до організації безпечного освітнього простору в умовах очного, дистанційного, змішаного та індивідуального навчання;
- організаційних механізмів забезпечення фізичної, психологічної, інформаційної та цифрової безпеки учасників освітнього процесу;
- алгоритмів дій педагогічних працівників у разі виявлення булінгу, ознак насильства, кризових ситуацій, порушення правил безпеки, кіберзагроз;
- принципів міжвідомчої та внутрішньошкільної взаємодії щодо створення безпечного освітнього середовища;
- особливостей професійної відповідальності педагога за дотримання вимог безпеки, етики, захисту прав здобувачів освіти та конфіденційності персональних даних;
- засад формування культури безпеки, ненасильницької комунікації, партнерської взаємодії та педагогіки підтримки;
- можливостей використання цифрових інструментів для організації безпечної комунікації, навчання та супроводу учнів.

Уміння:

- усвідомлювати українську мову як важливу складову національної та професійної ідентичності;
- виявляти готовність до утвердження цінностей української культурної та мовної спадщини;
- демонструвати відповідальне ставлення до мовної культури у професійній діяльності;
- здійснювати рефлексію власної професійної діяльності;
- враховувати у власному професійному розвитку зміни в системі освіти, її законодавчому забезпеченні, у діяльності закладу освіти;

- використовувати різні методи для виявлення потреб у професійному розвитку;
- користуватися різними способами підтримки в процесі професійного розвитку;
- отримувати й надавати зворотний зв'язок щодо професійної діяльності;
- здійснювати свідомий вибір існуючих ресурсів у сфері професійного розвитку відповідно до індивідуальних потреб та потреб закладу освіти;
- вміння бачити ознаки травми в поведінці дитини та психологічно грамотно та коректно на них реагувати;
- вміння не допускати повторної травматизації дитини та здійснювати контроль над тригерами, які її викликають;
- вміння легалізовувати емоційні стани дитини та використовувати психологічні інструменти для повернення в дитини відчуття внутрішньої стабільності та безпеки;
- використовувати в практичній педагогічній діяльності палітру різних технологій при співпраці з дітьми з ООП та з метою збереження своєї ресурсності;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси, адаптувати, впроваджувати їх та використовувати з урахуванням мети, умов навчання, вікових особливостей здобувачів освіти;
- використовувати сучасні інструменти для створення персоналізованих навчальних матеріалів та здійснення оцінювання;
- використовувати цифрові платформи для конструювання навчального контенту;
- добирати і застосовувати ІІІ у професійній діяльності, проєктувати освітній процес із використанням ІІІ;
- використовувати сучасні інструменти ІІІ для створення персоналізованих навчальних матеріалів;
- аналізувати інформаційні матеріали на предмет достовірності, застосовувати інструменти фактчекінгу;
- навчати учнів правилам цифрової та фінансової безпеки;
- добирати інтерактивні вправи, кейси й цифрові ресурси та інтегрувати питання інформаційної та фінансової безпеки в освітній процес;
- проєктувати змістове наповнення уроків «ЗБД» із застосуванням кооперативних технологій, адаптуючи їх до вікової специфіки здобувачів освіти;
- організовувати групову взаємодію в класі, спрямовану на досягнення консенсусу та спільного вирішення навчальних завдань на уроках «ЗБД»;
- формувати неоднорідні групи під час виконання практичних завдань на уроках «ЗБД» та розподіляти ролі в середині груп;
- модерувати процес виконання дітьми практичних завдань на уроках «ЗБД»;
- організовувати освітній процес з дотриманням вимог безпеки, охорони праці, санітарно-гігієнічних норм і правил безпечної поведінки;

- виявляти ризики для фізичної, психологічної, соціальної та цифрової безпеки учасників освітнього процесу;
- планувати та реалізовувати заходи зі створення безпечного, інклюзивного, психологічно комфортного освітнього середовища;
- застосовувати алгоритми реагування на випадки булінгу, конфліктів, дискримінації, насильства, кібербулінгу та інших загроз;
- добирати безпечні форми, методи, прийоми та цифрові інструменти навчання відповідно до віку, освітніх потреб і форм здобуття освіти;
- організовувати комунікацію з учнями, батьками / законними представниками, колегами та фахівцями супроводу на засадах педагогіки партнерства;
- забезпечувати дотримання правил інформаційної безпеки, захисту персональних даних, академічної доброчесності та етичної взаємодії в освітньому середовищі;
- інтегрувати здоров'язбережувальні, профілактичні та просвітницькі заходи в освітній процес;
- розробляти локальні правила, пам'ятки, інструкції, маршрути реагування або фрагменти внутрішніх процедур закладу освіти щодо безпеки;
- аналізувати власну професійну діяльність у контексті створення безпечного освітнього середовища та коригувати її відповідно до потреб здобувачів освіти;
- проєктувати змістове наповнення уроків із застосуванням кооперативних технологій, адаптуючи їх до вікової специфіки здобувачів освіти;
- організовувати групову взаємодію в класі, спрямовану на досягнення консенсусу та спільного вирішення навчальних завдань.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення української мови як важливої складової національної та професійної ідентичності;
- виявлення готовності до утвердження цінностей української культурної та мовної спадщини;
- демонстрування відповідального ставлення до мовної культури у професійній діяльності;
- усвідомлення професійної ідентичності учителя НУШ;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- усвідомлення цінності підтримки учителя на різних етапах професійного розвитку;
- зв'язок передуює навчанню;
- емоційна безпека важливіша за академічну успішність;
- в умовах життєвих викликів вчитель діє на дитину не як лікар, а як емоційний провідник її відчуттів та станів;

- пріоритет збереження фізичного та психічного здоров'я дитини як основи її успішного навчання та розвитку;
- орієнтація на індивідуальні можливості дітей з ООП під час добору здоров'язберезувальних технологій;
- створення безпечного та емоційно комфортного освітнього середовища для кожної дитини;
- дотримання принципу недопущення перевантаження учнів з ООП;
- формування позитивної мотивації до здорового способу дітей та батьків;
- використання рухової активності як засобу підтримки працездатності та розвитку дитини;
- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері, зокрема розвитку власної цифрової компетентності та сприяння розвитку її у здобувачів освіти;
- усвідомлення правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням цифрових технологій, важливості дотримання академічної доброчесності під час створення та поширення цифрового контенту;
- професійній сфері, зокрема розвитку власної ІІІ-компетентності та сприяння розвитку її у здобувачів освіти;
- усвідомлення правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням ІІІ, дотримання принципів академічної доброчесності;
- усвідомлення відповідальності за формування безпечної поведінки учнів та учениць;
- підтримка культури критичного мислення та відповідального споживання інформації;
- сприяння розвитку фінансової культури й цифрової грамотності здобувачів освіти;
- усвідомлення цінності безпечного, інклюзивного, недискримінаційного та людиноцентричного освітнього середовища;
- відповідальне ставлення до збереження життя, здоров'я, гідності та прав усіх учасників освітнього процесу;
- готовність діяти на засадах поваги до особистості дитини, педагогіки партнерства, ненасильницької комунікації та професійної етики;
- нетерпимість до булінгу, дискримінації, приниження, стигматизації, мови ворожнечі та інших форм насильства;
- готовність до своєчасного реагування на загрози безпеці та до взаємодії з адміністрацією, батьками, психологічною службою, соціальними партнерами;
- позитивне ставлення до впровадження практик психологічної підтримки, здоров'язбереження, цифрової безпеки та профілактики ризикованої поведінки;
- відкритість до професійного саморозвитку у сфері створення безпечного освітнього середовища;

- орієнтацію на дотримання прав дитини, принципів інклюзивності, безбар'єрності та педагогічної підтримки;
- визнання пріоритету суб'єкт-суб'єктної взаємодії та партнерства між учителем та учнем;
- ціннісне ставлення до індивідуальності кожного учня, що передбачає повагу до його досвіду, потреб, вибору та власної думки у процесі спільної діяльності;
- відповідальність за формування культури діалогу, що ґрунтується на активному слуханні, емпатії та вмінні шукати конструктивні рішення через компроміс і взаєморозуміння.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Оцінювання результатів навчання здійснюється на основі поєднання формувального та підсумкового оцінювання. Формувальне оцінювання здійснюється для відслідковування прогресу слухачів, їх здатності застосовувати здобуті знання під час виконання практичних кейсів з проблемними ситуаціями, практичних робіт, надання зворотного зв'язку, здійснення самооцінювання та взаємооцінювання, коригування їх навчальної траєкторії.

Підсумкове (бальне) оцінювання здійснюється наприкінці навчання (тестування за всіма темами освітньої програми та конференція).

Під час тестування пропонуються завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей та матричні запитання (сітка з прапорцями або перемикачами).

Тест складається з 16 завдань, які розподілені за рівнями складності та балами таким чином:

- 8 запитань базового рівня (знання фактів, визначень, термінів, розпізнавання об'єктів) - по 1 балу за запитання;
- 6 запитань середнього рівня (вміння групувати, сортувати, порівнювати, знаходити логічні зв'язки, застосовувати базові знання) – по 3 бали за запитання;
- 2 запитання високого рівня (вміння вирішувати нестандартні завдання, аналізувати процеси, прогнозувати результати) - по 4 бали за запитання.

Максимальна кількість балів за тест: 34, прохідний бал: 24 (70 %).

Максимальний бал за участь у конференції з обміну досвідом - 20. Оцінюється якість поданих матеріалів (12 балів) та виступ на конференції (8 балів). Прохідний бал за участь у конференції - 14 (70 %).

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво.

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з чотирьох модулів та 9 взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, - 30, з них 7 год – лекційні заняття, 19 год – практичні заняття, 4 год - контрольні заходи.

№	Назва модуля	Кількість годин			
		Разом	Лекції	Практичні	Контрольні заходи
1	Модуль 1. Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога. Розвиток загальних компетентностей	4	1	3	
1.1	Соціально-ментальні та лінгвістичні механізми мовного переходу з російської на українську мову в умовах російсько-української війни.	2	1	1	
1.2	Формування громадянської компетентності учнів через методики критичного мислення та медіаграмотності.	2		2	
2	Модуль 2. Підтримка психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі	6	2	4	
2.1	Роль вчителя у психосоціальній підтримці учнів під час війни / у післявоєнний час. Травмофокусоване навчання.	3	1	2	
2.2	Використання здоров'язберезувальних технологій при роботі зі дітьми з ООП.	3	1	2	
3	Модуль 3. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності	4		4	
3.1	Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічного працівника	2		2	
3.2	Академічна доброчесність та використання штучного інтелекту в освіті	2		2	
4	Модуль 4. Розвиток компетентностей фахового	11	3	8	

	спрямування. Предметно-методичний блок				
4.1	Безпека в цифровому середовищі: інформаційна стійкість, критичне мислення і фінансова грамотність в курсі «ЗБД»	2	1	1	
4.2	Впровадження кооперативних технологій у навчання «ЗБД» на засадах партнерства та активної взаємодії.	3	1	2	
4.3	Організаційні аспекти професійної діяльності педагога у створенні безпечного освітнього середовища.	2	1	1	
4.4.	Педагогічна практика. Використання інтерактивних методів на уроках «ЗБД».			4	
5.	Підсумкові заходи	5	1		4
5.1	Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника	1	1		
5.2	Контроль знань (тестування)	2			2
5.3	Підсумкова конференція	2			2
Всього:		30	7	19	4

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1

Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога. Розвиток загальних компетентностей

Тема 1.1. Соціально-ментальні та лінгвістичні механізми мовного переходу з російської на українську мову в умовах російсько-української війни

Соціально-ментальні передумови мовного переходу з російської на українську мову в умовах війни: формування мовної свідомості, мотивація до переходу, деколонізація мислення та сприйняття української мови як маркера ідентичності. Роль соціального оточення у закріпленні україномовної практики та подоланні психологічних бар'єрів у спілкуванні.

Лінгвістичні механізми мовного переходу: подолання мовної інтерференції, усвідомлене уникнення кальок і суржику, збагачення словникового запасу через опанування природних мовних конструкцій, фразеологізмів і синонімів. Формування стійкої україномовної комунікативної практики в різних сферах спілкування.

Тема 1.2. Формування громадянської компетентності учнів через методики критичного мислення та медіаграмотності

Формування громадянської компетентності учнів як ключове завдання сучасної освіти в умовах інформаційного суспільства. Роль критичного мислення та медіаграмотності у розвитку вміння аналізувати інформацію, суспільні явища та ухвалювати відповідальні рішення.

Методики розвитку критичного мислення та медіаграмотності в освітньому процесі: інструменти аналізу інформації, виявлення маніпуляцій, основи фактчекінгу та робота з різними джерелами. Використання інтерактивних методів навчання та інтеграція медіаграмотності у викладання навчальних предметів для формування активної громадянської позиції та інформаційної стійкості учнів.

МОДУЛЬ 2

Підтримка психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі

Тема 2.1. Роль вчителя у психосоціальній підтримці учнів під час війни / у післявоєнний час. Травмофокусоване навчання

Концепція «Плекання стійкості». Психологічні та конструктивні підходи педагога як запорука створення безпечного простору для дитини. Роль педагога як емоційного провідника для дитини. Повернення в дитини відчуття контролю і безпеки. Практичні інструменти вчителя на уроці (емоційні паузи, легалізація емоцій, зниження когнітивного навантаження).

Травмофокусоване навчання як підхід, який замінює ключове питання вчителя до дитини з «Що з тобою не так» на «Що з тобою сталося?». Основні підвалини підходу: безпека, зв'язок та саморегуляція.

Тема 2.2. Використання здоров'язбережувальних технологій при роботі зі дітьми з ООП

Шляхи збереження та покращення здоров'я здобувачів освіти в освітній установі. Підходи, які підлягають використанню вчителями-предметниками з різними віковими категоріями дітей.

Система роботи закладів міста Хмельницького по впровадженню здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми з ООП. Обмін та порівняння досвідом.

МОДУЛЬ 3

Розвиток інформаційно-цифрової компетентності

Тема 3.1. Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічного працівника

Добір електронних (цифрових) освітніх ресурсів з урахуванням мети навчання, вікових особливостей та освітніх потреб здобувачів освіти.

Модифікація електронних (цифрових) освітніх ресурсів для досягнення навчальних цілей. Використання цифрових платформ як конструктора навчального контенту. Принципи академічної доброчесності у використанні цифрових матеріалів.

Тема 3.2. Академічна доброчесність та застосування штучного інтелекту в освіті

Поняття штучного інтелекту: машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови, генеративний ШІ. Ключові ШІ-технології та їхні можливості та обмеження. Роль ШІ у цифровій трансформації освіти. Вплив ШІ на освітні процеси: автоматизація рутинних завдань, персоналізоване навчання, адаптивні системи. ШІ як інструмент для педагога: огляд освітніх ШІ-інструментів та платформ. Роль педагогічного працівника в умовах використання ШІ в освітньому процесі. Сутність принципів академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти. Етичні аспекти застосування ШІ, запобігання плагіату, правила цитування та відповідального використання контенту, створеного за допомогою штучного інтелекту. Практичні рекомендації щодо інтеграції ШІ в освітній процес із дотриманням принципів академічної доброчесності.

МОДУЛЬ 4

Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок

Тема 4.1. Безпека в цифровому середовищі: інформаційна стійкість, критичне мислення і фінансова грамотність в курсі «Здоров'я, безпека, добробут»

Цифрове середовище як простір можливостей і ризиків. Інформаційна стійкість і критичне мислення. Цифрова безпека як основа безпечної поведінки. Фінансова грамотність як інструмент безпечної поведінки. Методичні підходи до формування безпечної поведінки учнів.

Тема 4.2. Впровадження кооперативних технологій у навчання «ЗБД» на засадах партнерства та активної взаємодії

Кооперативні технології як дієвий інструмент реалізації педагогіки партнерства в інтегрованому курсі «ЗБД». Трансформація ролі здобувачів освіти: від пасивних слухачів до активних учасників освітнього процесу, які розвивають навички критичного мислення, особистої відповідальності та ефективної співпраці.

Практичне опанування інтерактивними методами, що забезпечують інклюзивність та глибоке опрацювання навчального матеріалу. Методики проєктування навчального контенту, адаптованого до вікових потреб здобувачів освіти. Шляхи організації групової взаємодії, спрямованої на досягнення консенсусу, плекання культури діалогу та конструктивного вирішення навчальних завдань у класному колективі.

Тема 4.3. Організаційні аспекти професійної діяльності педагога у створенні безпечного освітнього середовища

Нормативно-правові засади забезпечення безпечного освітнього середовища в закладі освіти. Організація безпечного, інклюзивного та здоров'язбережувального освітнього середовища. Вимоги до професійної діяльності педагогічного працівника щодо забезпечення безпеки освітнього процесу в умовах різних форм здобуття освіти. Ризики освітнього середовища та їх типологія (фізичні, психологічні, соціальні, інформаційні, цифрові). Організаційні механізми попередження та реагування на випадки булінгу, насильства, дискримінації, кіберзагроз. Алгоритми дій педагогічного працівника у кризових та небезпечних ситуаціях. Внутрішньошкільна та міжвідомча взаємодія щодо забезпечення безпеки учасників освітнього процесу. Формування культури безпечної поведінки та відповідального ставлення до збереження життя і здоров'я здобувачів освіти.

Тема 4.4. Використання інтерактивних методів на уроках ЗБД

Інтерактивні методи для уроків ЗБД та психологічні особливості їх застосування. Симуляційні ігри та аналіз кейсів, рольові ігри та програвання ситуацій, мозкові штурми та робота в малих групах. Ефективність використання інтерактиву на уроках ЗБД.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Рефлексія власного мовного шляху.
2. Аналіз змін власної мовної поведінки.
3. Самооцінку власної мовної компетентності.
4. План особистого мовного розвитку на наступний рік.
5. Висновки щодо ролі української мови у професійній діяльності педагога.
6. Вправа «Електронний маркер» та «Редактор стікерів» (на відпрацювання психологічних здатностей працювати з маніпулятивними та емоційно забарвленими твердженнями з інтернет-простору, оперативно верифіковувати інформацію, реконструйовувати емоційні судження та трансформувати їх у площину фактів за відповідними критеріями).
7. Вправа «Анатомія Клікбейту: Психологічний Детокс» (на відпрацювання вмінь розкладати контент реальних медіатекстів за формулою «емоція проти факту», виявляти психологічні маркери маніпулятивного впливу на емоційну сферу підлітків та розробляти універсальний алгоритм із трьох рятівних запитань для формування критичного мислення здобувачів освіти).
8. Вправа «Скеля» або «Стопи в підлогу» (на досягнення дітьми фізичного відчуття стабільності).
9. Вправа «Твердий предмет» (на відпрацювання в дітей здатностей зосереджуватися на фізичних відчуттях).

10. Техніка «Какао» (на дихання, зняття напруги).
11. Вправа «Макарони» (Тверді-м'які) (на розслаблення).
12. Запропонувати практичні підходи для реалізації кожної складової здоров'я: фізичної, психічної, соціальної, духовної.
13. Розглянути можливі технології для розвитку дрібної моторики рук.
14. Обговорити можливості застосування методики Френка Белгау.
15. З'ясувати особливості використання фіто та ароматерапії з дітьми з ООП.
16. Вправа «Поясни свій вибір». Слухачі відповідно до запропонованої педагогічної ситуації обирають один або декілька цифрових інструментів і обґрунтовують, чому саме ці інструменти підходять за трьома критеріями: доступність, відповідність темі та віковим особливостям здобувачів освіти.
17. Вправа «Нове життя ваших файлів». Слухачі за 10 хвилин перетворюють власний документ (Word / PDF/ Power Point) на візуальний матеріал на одній із цифрових платформ.
18. Вправа «Створення власного цифрового контенту». Слухачі відповідно до запропонованого завдання обирають один або декілька цифрових інструментів і створюють власні електронні (цифрові) освітні ресурси.
19. Вправи на використання ШІ для автоматизації рутинних завдань педагогічного працівника, створення персоналізованих завдань та використання освітніх ШІ-інструментів та платформ.
20. Вправа «Інформаційний детектив». Слухачам пропонується проаналізувати добірку новин, повідомлень із соціальних мереж, скріншотів сайтів тощо щодо визначення ознак маніпуляції, перевірки достовірності та запропонувати алгоритм перевірки для учнів.
21. Вправа «Полювання на шахрая». Вчителі отримують різні кейси: SMS від банку; повідомлення у Viber; лист на електронну пошту; QR-код; оголошення про «легкий заробіток». Необхідно: знайти ознаки шахрайства, визначити ризики, сформулювати правила безпечної поведінки.
22. Вправа «Маршрут безпечного рішення». Слухачам пропонуються проблемні ситуації (невідомий QR-код, повідомлення про виграш, прохання повідомити код із SMS, прохання повідомити код із SMS, пропозиція швидкого заробітку, підозрілий онлайн-магазин). Потрібно побудувати алгоритм прийняття безпечного рішення та пояснити його учням.
23. Вправа «Створи урок безпеки». Учителі розробляють 15-хвилинний фрагмент уроку для 5–9 класів із використанням інтерактивних методів. Обов'язкові компоненти: життєва ситуація, інтерактивна вправа, цифровий ресурс, рефлексія.
24. На основі обраного методу кооперативного навчання розробити та описати практичну вправу для уроку курсу «ЗБД».

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2020 №898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> . Дата звернення: 12.03.2026.
2. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
3. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Nakaz_MON_1225.pdf. Дата звернення: 12.03.2026.
3. Про освіту: Закону України від 5. 09.2017 р. №2145-VIII. *Голос України*. 2017.27 верес. (№178-179). С.10-22.
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
6. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: постанова Кабінету Міністрів України від від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.

Основна література

1. Варецька О., Хаустова О. Розвиток готовності педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі // Молодь і ринок. 2023. № 3.
2. [Головатенко Т. Освітологічний вимір концепту «травма-інформоване навчання»](#) // Перспективи та інновації науки. 2023. № 8(26). С. 65–78.
3. 4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти: проєкт / МОНУ. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.shi.v.ZZSO-22.05.2024.pdf> . Дата звернення: 07.03.2026.
5. Кравчук О., Шелепко Г. Організація інклюзивного навчання у системі управління діяльністю в закладі освіти // Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. № 1(7). С. 165–171.
6. Науково-методичні основи психологічного супроводу діяльності вчителя в умовах реформування освіти (діагностика і корекція). Практичний посібник / авт. кол.: В.Г. Панок, І.В. Марухина, В.В.Рибалка, В.М.Горленко, Д.Д.Романовська, В.В. Предко, С.К.Шандрук, М.В.Саврасов, Н.В.Сосновенко; За наук. ред. В.Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України, 2022. 192 с.

7. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>. Дата звернення: 07.03.2026.

8. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>. Дата звернення: 12.03.2026.

9. Про затвердження типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти: наказ МОН від 12.10.2022 № 904. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/87557/. Дата звернення: 12.03.2026.

10. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: Наказ МОНУ від 03.06.2026 №871. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-ta-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-z-rozvytku-tsifrovoi-kompetentnosti/> Дата звернення: 12.06.2026.

11. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> . 05.04.2026

12. Цифровий учитель: путівник для професійного зростання / укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/czyfrovyy_uchytel_putivnyk_dlya_profesijnogo_zrostannya.pdf. Дата звернення: 12.03.2026.

13. Morze, N., Bazeliuk, O., Vorotnikova, I., Dementiievskaya, N., Zakhar, O., Nanaieva, T., Chernikova, L. (2019). Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. *Електронне наукове фахове видання “Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету”*, 1–53. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s39> Дата звернення: 22.03.2026.

Додаткова література

1. Дія. Освіта. Онлайн-безпека у школі: як вчителям захистити себе та учнів. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/webinars/online-safety-at-school> . Дата звернення: 24.03.2026.

3. Баранник Н., Дяченко-Богун М. Формування пізнавальної діяльності учнів з особливими освітніми потребами // Витоки педагогічної майстерності. 2022. № 29.

4. Бондаренко В., Вовк Н. Підготовка вчителя до роботи в класах з інклюзивною освітою // Професіоналізм педагога. 2022. № 17. С. 27–35.

5. Ворон А. Методична робота в умовах кооперативного навчання. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/1501/> (дата звернення: 29.04.2026).

6. Галузьяк В., Макодай О. Розвиток кооперативного навчання в США. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. Вип. 76. 2023. С. 51–64. URL: <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/article/view/723/114> (дата звернення: 29. 04.2026).

7. [Головатенко Т. Реалізація принципів травма-інформованого середовища](#) // Педагогічна освіта: теорія і практика. 2023. № 39(1). С. 80–86.

8. Горват М. В., Кузьма-Качур М. І. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування кооперативних технологій навчання. *Актуальні проблеми, досягнення та перспективи науки і освіти* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, 3–5 травня 2021 р., Афіни. С. 155–157.

9. Данилевська Оксана Українська в українській школі на початку XXI століття: соціолінгвістичні нариси. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019.

10. Деркач С. П. Кооперативне навчання. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/6107> (дата звернення: 29.04.2026). 6. Інтерактивні технології кооперативного навчання. URL: <https://naurok.com.ua/interaktivni-tehnologikoooperativnogo-navchannya-84922.html> (дата звернення: 29.04.2026).

11. Денічева О. І. Комплексний підхід до модернізації змісту вищої освіти України // Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2023. № 4. DOI: 10.52726/as.pedagogy/2023.4.2.

12. Запорожченко Т., Горбик А. Особливості кооперативного навчання молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Київ, 2024. Вип. 80, том 1. С. 287-292. (Дата звернення: 28.04.2026).

13. Коваль О. Найкращі стратегії навчання: 10 підходів, що гарантують ефективність ваших уроків. Київ. 2024. URL: <https://osvitoria.media/experience/najkrashhi-strategiyi-navchannya-10-pidhodiiv-shho-garantuyut-efektyvnist-vashyh-urokiv/>. (Дата звернення: 28.04.2026).

14. Кокун О.М., Мельничук Т.І. Резилієнс-довідник: практичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України. 2023. 25 с.

15. Ліннік О. Змішане навчання як стратегія адаптації освітнього процесу в школі // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2023. № 39. DOI: 10.28925/2311-2409.2023.394.

16. Малихін О., Бондарчук Ю. Освітні стратегії: понятійно-категорійне розуміння дидактичного феномену // Український педагогічний журнал. 2025. № 4. С. 34–45. DOI: 10.32405/2411-1317-2025-4-34-45.

17. Матеріали Національного проєкту із медіаграмотності «Фільтр». URL: <https://filter.mcsc.gov.ua/projects/> . Дата звернення: 30.06.2026.

18. Морзе, Н. В., Бойко, М. А., Струтинська, О. В., & Смирнова-Трибульська, Є. М. (2024). Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту? *Електронне наукове фахове видання*

“Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету”, (16), 76–91.
<https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.166>. Дата звернення: 12.03.2026.

19. Наумук І., Наумук О. Сучасні стратегії та методики формування критичного мислення у здобувачів освіти // Науковий вісник МДПУ. Серія: Педагогіка. 2024. № 2. С. 75–82. DOI: 10.33842/22195203-2024-2-33-75-82.

20. Овчаренко О.Ю. Психологія стресу та стресових розладів: навчальний посібник - К. : Університет «Україна», 2023. — 266 с.

21. Пальшкова І. О. Комплексний підхід як спосіб оптимізації методів і прийомів навчання // Педагогіка вищої та середньої школи. 2022. № 4. С. 230–241. DOI: 10.31812/educdim.5099.

22. Полякова В. Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни // Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). – Київ: НУБІП України, 2023. С. 58-61.

23. Полякова В. Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни // Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). – Київ: НУБІП України, 2023. С. 58-61.

24. Пометун О. І. Організація кооперативного навчання учнів: про що варто пам'ятати. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint> (Дата звернення: 28.04.2026).

25. Проводимо успішний тренінг: НУШ у 7–9 класах / автори: М. Блажко, А. Ворожбит, Ю. Гайдуценко, І. Клименко, О. Пасічник, Ю. Романенко, І. Стаднина, В. Терещенко, О. Федоренко, Т. Харламова, Р. Шаламов, Р. Шиян. Київ, 2025. 127 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1P9V1dF6AbU8BopEc_t6ajvDxz1mUTOQ_/view
Дата звернення: 12.03.2026.

26. Програма «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/>

27. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Войцях Т.Г., Гриців І.П., Мельничук О.В., Харківська Т.А. – К.: 2023. 149 с.

28. Рамка цифрової компетентності для громадян України (DigCompUA).

29. Рамка фінансових компетентностей для дітей та молоді України. URL: <https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/ramka-finansovikh-kompetetnostei-ditei-ta-molodi-ukrayini.pdf> . Дата звернення: 30.06.2026.

30. Сологуб О.С. ІКТ в освіті: YouTube канал. URL: <https://www.youtube.com/@%D0%86%D0%9A%D0%A2%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96>. Дата звернення: 16.06.2026.

31. Тулбокс для вчителів. URL: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy/toolbox>

32. Школяр Л., Михайлюченко А. Соціалізація дітей з особливими потребами в умовах воєнного стану // Humanitas. 2023. №5.

33. Центр фінансових знань «Талан». URL:
<https://talan.bank.gov.ua/pedagogam#serednya-shkola> Дата звернення:
30.06.2026.

34. Якимчук О. Компетентнісний підхід в освіті: українські реалії // Вища освіта України. 2020. № 3(78). С. 15–21. DOI: 10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02.